

Vragen Commissie Ruimte 17 en 24 september 2021	Antwoorden
<p>Vragen Eddy Heerschop (PvdA) n.a.v. brief GS van 23 juni 2021 over PFAS - 69038 Agendapunt: 11.1.1</p>	
<p>Vraag 1: wat zijn essentiële toepassingen van PFAS?</p> <p>Toelichting: In het rapport staat <i>Om de nadelige effecten van PFAS op het ecosysteem en de humane gezondheid te minimaliseren is (inter)nationale samenwerking noodzakelijk waarbij vanuit de Rijksoverheid als eerst moet worden ingezet op restricties en uitfaseren van niet-essentiële PFAS of niet-essentiële toepassingen.</i> Dit Europese verbod is vorige week aangemeld bij het ECHA (https://www.rivm.nl/pfas/officialie-start-voor-europees-pfas-verbod) dus dat is goed nieuws. De uitzondering voor essentiële PFAS is echter een potentiële ontsnappingsclausule; je kan er vergif op innemen (om maar even in PFAS sferen te blijven) dat producenten hier misbruik van gaan proberen te maken. Alert op blijven dus en om te beginnen vragen om welke stoffen dat dan gaat.</p>	<p>Deze vraag heeft betrekking op de werking van nationale en Europese regelgeving in de praktijk. Wij zijn daarvoor als Provincie niet bevoegd.</p> <p>Wij begrijpen dat er onder leiding van het RIVM een internationale expertgroep wordt opgericht om te bepalen wat noodzakelijke toepassingen van PFAS zijn. Voor verdere informatie verwijzen wij u naar de website van RIVM (Vragen en antwoorden over PFAS RIVM)</p>
<p>Vraag 2: het bedrijf Chemours in Dordrecht had een vergunning om PFAS te lozen op de Merwede; gebeurt dit nog steeds? En is bekend of deze PFAS ook in het Zeeuwse milieu zijn terug te vinden?</p> <p>Toelichting: De brief gaat in op PFAS lozingen in België en stelt ook: <i>In Zeeland zijn er geen bedrijven die PFAS produceren en voor zover ons bekend zijn er ook geen bedrijven in Zeeland met een vergunning om PFAS houdend afvalwater te lozen.</i> Het gaat echter niet in op de PFAS lozingen van Chemours, wat toch ook in de buurt is.</p>	<p>Wij hebben vernomen dat de vergunningen van Chemours zijn aangescherpt. Chemours heeft nog wel vergunning voor het lozen van bepaalde PFAS. Onder andere op de website van DCMR is hierover nadere informatie te vinden: Dossier Chemours, DuPont en Dow DCMR</p>
<p>Naast de vragen die wij via artikel 44 hebben gesteld op 31 augustus:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Wil GS op korte termijn een lijst met bedrijven die lozen op de Westerschelde delen met PS, hierin ook de mogelijke bedrijven in België?2. Voldoen deze vergunningen aan de norm van 2021 voor wat betreft PFAS/PFOS en andere milieu gevaarlijke stoffen?.3. Hoe staat het met de controle op deze vergunningen en hoe ver is de RUD / DCMR met het opnieuw up to date brengen van oude vergunningen?4. Daadwerkelijke controle op het lozen van welke stoffen dan ook, kan GS aangeven of daar daadwerkelijk controle op is of alleen controle op papier?	<p>De artikel 44 vragen zijn separaat beantwoord.</p>

Vragen Commissie Ruimte 17 en 24 september 2021	Antwoorden
Vragen Eddy Heerschop (PvdA) n.a.v. brief GS van 23 juni 2021 over PFAS - 69038 Agendapunt: 11.1.1	
5. Wil GS onze eigen vergunningen plicht tegen het licht houden, met name de looptijd van de huidige vergunningen ? Hebben wij nog twee extra vragen:	
6. Kan GS aangeven hoelang 3M al een vergunning heeft voor het lozen van PFAS /PFOS op de Westerschelde, en om hoeveel (KG/TON) het gaat per jaar? Dit omdat deze stoffen zich opstapelen in de natuur/ bodem en dan duidelijk wordt hoe groot de vervuiling is.	<p>Het verlenen van vergunningen aan bedrijven in Vlaanderen is een bevoegdheid van de Vlaamse autoriteiten. Het is ons niet bekend sinds wanneer 3M PFAS loost in de Westerschelde. Het bedrijf is sinds 1971 in Zwijndrecht gevestigd. Wel is inmiddels duidelijk dat er in 2020 een (nieuwe) vergunning is afgegeven voor de activiteiten van het bedrijf waaronder het lozen van PFAS.</p> <p>U kunt de vergunning hier inzien: https://gpbv.omgeving.vlaanderen.be/gpbv-register-beheer/api/view/vergunningbesluiten/bestand?uniekeSleutel=67b13589-2ad2-48b9-b416-8f7c4c224fd</p> <p>Exacte hoeveelheden kunnen wij uit deze vergunning niet afleiden.</p>
7. Heeft RWS nu aan het RIVM of aan de NVWA gevraagd om metingen te doen als het gaat om bijv. Zee groenten, schelpdieren , Vis., als dit niet zo is wil GS dan de vraag neer leggen bij RWS om als nog te starten met meten?	<p>Voor producten die in de handel komen ligt de verantwoordelijkheid van de voedselveiligheid bij de NVWA. Zij nemen vragen rondom voedselveiligheid mee in een lopend onderzoek. Voor wat betreft zwemmen of particulier gebruik van zeegroenten, schelpdieren etc is onze voorlopige informatie dat eenmalige of beperkte blootstelling of inname van PFAS geen acuut gevaar oplevert. Wij hebben via de GGD Zeeland aan het RIVM verzocht hier een definitief oordeel over te geven. In de brief aan de Tweede Kamer van 4 juni j.l. is hierover meer informatie te vinden Kamerbrief over vermindering blootstelling aan PFAS na de EFSA-opinie Kamerstuk Rijksoverheid.nl</p>

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
<p>Vragen (aanvullend) fractie GL over PFAS</p> <p>Agendapunt: 4</p> <p>N.a.v. de oproep in de Cie Ruimte van september 2021 om te komen met meer vragen over de PFAS-vervuiling in de Westerschelde, hier nog een aantal van de fractie van GroenLinks</p>	
<p>1. Welke voorgenomen plannen m.b.t. de Westerschelde worden mogelijk beïnvloed door de PFAS problematiek?</p>	<p>De effecten van PFAS op langere termijn en consequenties voor besluiten, plannen en projecten zijn nu nog niet te overzien. Het antwoord zal primair van het bevoegd gezag voor de waterkwaliteit moeten komen.</p> <p>Gedeputeerde Van der Velde heeft u in de commissie Ruimte van 17 september mondeling meegedeeld dat er – mede op uw verzoek – een informatie bijeenkomst georganiseerd gaat worden met medewerking van het RIVM, Ministerie I&W en een expert van de Universiteit Wageningen. Wij zullen het Ministerie kenbaar maken dat deze vraag verwacht kan worden bij de informatiebijeenkomst.</p>
<p>2. Welke genomen besluiten i.v.m. de Westerschelde moeten mogelijk worden herzien/vernietigd door huidige kennis van de PFAS problematiek?</p>	<p>Zie antwoord 1.</p>
<p>3. Welke gevolgen heeft de PFAS problematiek voor de volksgezondheid: bijvoorbeeld zwemverbod? Geen groente snijden?</p>	<p>Voor producten die in de handel komen ligt de verantwoordelijkheid van de voedselveiligheid bij de NVWA. Zij nemen vragen rondom voedselveiligheid mee in een lopend onderzoek.</p> <p>Voor wat betreft zwemmen of particulier gebruik van zee-groenten, schelpdieren etc. is onze voorlopige informatie dat eenmalige of beperkte blootstelling of inname van PFAS geen acuut gevaar oplevert. Wij hebben via de GGD Zeeland aan het RIVM verzocht hier een definitief oordeel over te geven.</p> <p>Zie ook de brief aan de Tweede Kamer van 4 juni j.l.: Kamerbrief over vermindering blootstelling aan PFAS na de EFSA-opinie Kamerstuk Rijksoverheid.nl</p>

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
<p>Vragen (aanvullend) fractie GL over PFAS</p> <p>Agendapunt: 4</p> <p>N.a.v. de oproep in de Cie Ruimte van september 2021 om te komen met meer vragen over de PFAS-vervuiling in de Westerschelde, hier nog een aantal van de fractie van GroenLinks</p>	
<p>4. Hoe zit het met PFAS waarden in oesters, mossels, etc. uit de Westerschelde? In hoeverre is de volksgezondheid, maar ook de beroepsvisserij e.d. in gevaar als waarden te hoog zijn?</p>	<p>Zie antwoord 3.</p>
<p>5. Zijn er al concrete reacties op de brieven? Zowel die van GS, mw. Visser van het ministerie als vanuit Vlaamse zijde? Zo ja, hoe luiden die? En krijgen wij als PS die dan z.s.m.?</p>	<p>Er zijn inmiddels gesprekken gepland met de beide ministers. In de Tweede Kamer hebben zowel de minister als de staatsecretaris inmiddels aangegeven de oproep van Zeeland te hebben gehoord en daar gevolg aan te zullen geven. Uiteraard houden wij u van relevante informatie op de hoogte.</p>
<p>6. Kan er aangegeven worden wat de gevolgen van de PFAS vervuiling zijn voor het baggerwerk in de Westerschelde (bekend is dat de bagger uit de vaargeul vervolgens gedropt wordt op de "platen" in de Westerschelde is waar o.a. vogels voedsel zoeken. Wordt er daarom een voorlopige stop op het slib-baggeren overwogen vanwege het met PFAS vervuilde slib? Is GS bereid om een zienswijze in te dienen m.b.t. het Ontwerpbesluit vergunning vaargeulonderhoud Westerschelde zie PZC 20-09-21</p>	<p>De bevoegdheid voor het verlenen van vergunningen voor baggerwerkzaamheden in de Westerschelde ligt bij RWS. Wij zullen via een zienswijze in ieder geval aandacht vragen voor deze problematiek en u een afschrift van onze zienswijze doen toekomen.</p>
<p>7. Naast de vragen vanuit de volksvertegenwoordiging zijn er ongetwijfeld ook vragen en standpunten vanuit andere organisaties en milieupartijen. Zijn deze bekend? En zo ja, mogen wij daar als PS ook kennis van nemen? M.a.w. is/wordt PS op de hoogte gesteld van alle vragen/opvattingen die ingediend zijn rond dit thema?</p>	<p>Wij hebben u eerder in onze brieven geïnformeerd over de vragen die er leven. Andere vragen zijn ons tot nu toe niet aangereikt.</p>

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
<p>Vragen 50PLUS (George Lernout) over PFAS</p> <p>Agendapunt: 4</p>	
<p>Door de situatie rondom 3M en de lozingen met bijbehorende vergunning, is er onrust in Zeeland en met namen rondom de Wester Schelde. Graag daarom tijdens de bijeenkomst van vrijdag 24 september a.s een antwoord op de navolgende vragen:</p>	
<p>1. Is er overleg over vergunningen aan bedrijven voor lozingen op de Wester Schelde en in het kanaal van Gent naar Terneuzen ? Zo ja is er een instantie die controleert of de voorwaarden in die vergunningen worden nageleefd ?</p>	<p>Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de waterkwaliteit van de Westerschelde en het Kanaal Gent-Terneuzen. Zij verlenen ook vergunningen voor de directe lozingen op oppervlaktewater in Nederland en houden daar toezicht op.</p>
<p>2. Waarom is aan 3M een eeuwig durende vergunning verleend ?</p>	<p>Wij zijn niet tot in detail op de hoogte van de Belgische wetgeving. In Nederland worden vergunningen aan chemische bedrijven (BRZO-bedrijven) voor onbepaalde tijd verleend, met de kanttekening dat die elke vijf jaar op actualiteit moeten worden getoetst.</p>
<p>3. Op welke wijze kunnen afspraken worden gemaakt dat de Provincie Zeeland een duidelijkere rol krijgt in de organisatie van toezicht en handhaving op het gebied van lozingsvergunningen in het stroomgebied van de Wester Schelde en het kanaal van Gent naar Terneuzen.</p>	<p>Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de waterkwaliteit van de Westerschelde en het Kanaal Gent-Terneuzen. Zij verlenen ook vergunningen voor de directe lozingen op oppervlaktewater in Nederland en houden daar toezicht op. Het ligt niet voor de hand te verwachten dat deze bevoegdheidsverdeling herzien zal worden.</p>
<p>4. Is er nog enige mate van vertrouwen in de samenwerking met onze Belgische burens, aangezien hier toch sprake is van een falende overheid ?</p>	<p>Wij twijfelen niet aan de intenties van de Belgische autoriteiten.</p>
<p>5. Is de provincie Zeeland van plan om stappen te zetten om de ontpoldering van de Hedwige Polder tijdelijk stop te zetten totdat het water van de Schelde een aanvaardbare kwaliteit heeft bereikt?</p>	<p>Het Hedwigeproject is in een vergevorderd stadium van uitvoering, de planning is dat het Scheldewater in de eerste helft van 2023 het gebied in stroomt. De nieuwe primaire kering en het krekensysteem zijn gereed, en in de komende periode zal eerst een berm langs de Leidingendam gelegd worden. Daarna wordt een begin gemaakt met het afgraven van de voormalige dijken en het verwerken van de grond in de panoramaheuvel. In en rond de Hedwigepolder is sprake van PFAS. Voor de aanwezigheid van PFAS is extra onderzoek verricht in kader van het grondverzet. Er</p>

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen 50PLUS (George Lernout) over PFAS Agendapunt: 4	
	<p>wordt voldaan aan de bodemkwaliteitskaart en het geldende handelingskader PFAS.</p> <p>Er is op dit moment geen onderzoek of bewijs op basis waarvan nu besloten zou moeten worden het Hedwigeproject stil te leggen. We volgen de ontwikkelingen uiteraard op de voet en houden nauw contact met opdrachtgever, het Ministerie van LNV. Gelet op het belang van dit project voor het natuurherstel, wordt de uitgezette koers gevolgd. Mocht de waterkwaliteitsbeheerder daar in de toekomst anders over denken, dan zullen we op basis daarvan een afweging maken.</p>
6. Zou deze vervuiling ook op andere reeds ontpolderde gebieden een negatieve invloed kunnen hebben ?	Hierover is ons geen informatie bekend. Wij zullen het ministerie kenbaar maken dat deze vraag verwacht kan worden bij de informatiebijeenkomst.

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen CDA (Anton Geluk) over PFAS Agendapunt: 4	
1. Is er al gestart met het in kaart brengen van de (binnenlandse) PFAS -bronnen? OF zijn deze nu al in beeld? Graag de stand van zaken.	Het in kaart brengen van (binnenlandse) PFAS-bronnen is een bevoegdheid van de minister van I&W. In een brief van de Minister aan de Tweede Kamer van 4 juni jl. is de Kamer geïnformeerd over haar acties. Zie Vermindering blootstelling aan PFAS na de EFSA-opinie Tweede Kamer der Staten-Generaal . Er zijn in Zeeland geen bedrijven die PFAS produceren.
2. Hoe krijgen we de buitenlandse PFAS bronnen z.s.m. in beeld? Of zijn deze ondertussen al in beeld? Graag een update.	Er is inmiddels een rapport verschenen van de opdrachthouder die is aangesteld door de Vlaamse overheid. Deze rapportage geeft hier inzicht in. Zie PFAS: eerste tussentijdse rapport van de opdrachthouder Vlaanderen.be
3. Volgens de brief van GS aan PS van 21 juni zijn er geen bedrijven in Zeeland die PFAS produceren. Is dit nog de huidige kennisstand?	Ja

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen CDA (Anton Geluk) over PFAS Agendapunt: 4	
4. In diezelfde brief staat dat volgens GS, voor zover bekend, er geen bedrijven in Zeeland PFAS houdend water lozen. Kan GS bevestigen dit nu met 100% zekerheid bevestigen? Zo nee, waarom niet?	<p>Wij verlenen vergunningen voor indirecte lozingen van afvalwater. Er is sprake van een indirecte lozing als afvalwater op een riool, waterzuivering van derden of een ander 'werk' geloosd wordt.</p> <p>Bij tien Zeeuwse instellingen (6 bedrijven en 4 stortplaatsen) waarvoor wij bevoegd gezag zijn, hebben we een indicatief onderzoek laten uitvoeren naar het voorkomen van PFAS in het afvalwater.</p> <p>Uit deze resultaten is bij de onderzochte stortplaatsen (Koegorspolder, Nieuwdorp, Tuttelhoek, Hoosjesweg) en enkele bedrijven PFAS aangetoond in het afvalwater. Op zich is dit niet verrassend: gezien de brede toepassing van PFAS houdende producten in onze maatschappij vinden we PFAS stoffen overal terug in onze leefomgeving. De gevonden concentraties lijken relatief laag, en zeker niet in gehalten als bij de bedrijven zoals 3M die PFAS produceren. De aanwezigheid van PFAS in het afvalwater is voor ons college wel aanleiding voor een uitgebreider onderzoek om daar meer duidelijkheid over te krijgen.</p>
5. Hoe ziet het vervolgproces er nu uit? Wat gaat er allemaal gebeuren om de PFAS problematiek in kaart te brengen / met wie gaat er gesproken worden / welke maatregelen zijn voorzien, enz.? Graag ook (zoveel mogelijk) het tijdsplan hierbij vermelden?	<p>Naar aanleiding van onze brief heeft de verantwoordelijke en bevoegde minister van I&W, mw Visser, toegezegd de coördinatie aan Nederlandse zijde op zich te nemen. Wij zullen het ministerie kenbaar maken dat deze vraag verwacht kan worden op de al eerder genoemde informatiebijeenkomst.</p>

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen D66 (Wouter Versluijs) over PFAS Agendapunt: 4	
1. Zijn er al resultaten van metingen door GS of andere instanties over verhoogde concentraties PFAS in Zeeuwse wateren, in levende organismen, in de bodem en in de lucht en op welke locaties er is gemeten?	Wij voeren zelf alleen onderzoeken uit naar indirecte lozingen. De externe informatie waarover wij beschikken is opgenomen op onze website: PFAS Provincie Zeeland .
2. Als op bovenstaande vraag het antwoord is dat er nog niet gemeten is, wanneer wordt er gestart/waar wordt er gemeten en wanneer krijgen we daar resultaten van?	Wij verlenen vergunningen voor indirecte lozingen van afvalwater. Er is sprake van een indirecte lozing als afvalwater op een riool, waterzuivering van derden of een ander 'werk' geloosd wordt. Bij tien Zeeuwse instellingen (6 bedrijven en 4 stortplaatsen) waarvoor wij bevoegd gezag zijn, hebben we een indicatief onderzoek laten uitvoeren naar het voorkomen van PFAS in het afvalwater. Uit deze resultaten is bij de onderzochte stortplaatsen (Koegorspolder, Nieuwdorp, Tuttelhoek, Hoosjesweg) en enkele bedrijven PFAS aangetoond in het afvalwater. Op zich is dit niet verrassend: gezien de brede toepassing van PFAS houdende producten in onze maatschappij vinden we PFAS stoffen overal terug in onze leefomgeving. De gevonden concentraties lijken relatief laag, en zeker niet in gehalten als bij de bedrijven zoals 3M die PFAS produceren. De aanwezigheid van PFAS in het afvalwater is voor ons college wel aanleiding voor een uitgebreider onderzoek om daar meer duidelijkheid over te krijgen.
3. Naar aanleiding van vragen van D66 over stoffen zoals PFAS van mei (voor het nieuws van 3M) is er een toezegging gedaan over ZZs. In een brief van GS van juni die daarover toelichting geeft staat "De inventarisatie bij bedrijven van emissies van (p)ZZS naar lucht en water is in de afrondende fase"; graag ontvangen wij hiervan een update voor vrijdag 24 september.	De rapportage van de inventarisatie naar de ZZS (Zeer Zorgwekkende Stoffen) zal naar verwachting in november beschikbaar komen. Zodra er meer bekend is zullen we u hierover informeren.

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen D66 (Wouter Versluijs) over PFAS Agendapunt: 4	
4. In diezelfde toezegging staat dat er een passage zal worden opgenomen in het Regionale Waterprogramma over ZZS. Wat leren GS van de huidige crisis en wat nemen zij over in het Regionale Waterprogramma?	Een passage over ZZS in het Regionaal Waterprogramma (RWP) is in voorbereiding wordt binnenkort voorgelegd aan GS.
5. In diezelfde brief geven GS aan dat er in het kader van het project ZZS-decentraal van IPO en VNG en een eigen initiatief vanuit de provincies, een traject is ingezet om de stand van zaken op te nemen, knelpunten te inventariseren en te komen tot een (bestuurlijke) beleidslijn voor het vervolg. In hoeverre heeft GS contact gehad met partijen uit bovenstaande partijen naar aanleiding van de problematiek bij 3M?	Het project ZZS-decentraal is een landelijk traject dat loopt met IPO en VNG in gezamenlijkheid uitvoeren en zich beperkt tot Nederland. De problematiek in Vlaanderen bij 3M is derhalve geen onderdeel van het genoemde project ZZS-decentraal.
6. Vanuit onze deelname in de uitvoeringsdiensten hebben wij een grote rol om de volksgezondheid te waarborgen. Hoe verloopt de samenwerking met de DCMR en de RUD? Graag een toelichting.	De Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Zeeland en de DCMR zijn op grond van wettelijke voorschriften belast met het uitvoeren van de milieu- en veiligheidstaken, die wij als Provincie hebben met als doel het nastreven van een schoon en veilige leefomgeving. Over de wijze waarop de RUD en de DCMR deze taken uitvoeren informeren wij u via de jaarrapportages.
7. In onze optiek is een aanpak bij de bron de beste oplossing. Wat is er nodig volgens GS om dat te bereiken? Zou een Zeeuwse lobbystrategie hierbij kunnen helpen?	De nationale PFAS-problematiek is een bevoegdheid en verantwoordelijkheid van de minister van I&W. In een brief van 4 juni heeft zij de Tweede Kamer geïnformeerd over haar acties. Zij deelt daarin overigens uw standpunt dat aanpak bij de bron de beste oplossing is. Ter informatie is de link naar deze brief bijgevoegd: Kamerbrief over vermindering blootstelling aan PFAS na de EFSA-opinie Kamerstuk Rijksoverheid.nl
8. Veel dagelijkse gebruiksvoorwerpen bevatten (soms veel) PFAS. In hoeverre is hierover voorlichting nodig volgens GS?	PFAS wordt breed toegepast. Van meubels tot oogschaduw; van regenkleding tot verpakkingsmateriaal.

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
<p>Vragen D66 (Wouter Versluijs) over PFAS</p> <p>Agendapunt: 4</p>	
	<p>Het Rijk geeft hierover voorlichting, onder andere via digitale kanalen. Zie bijvoorbeeld PFAS Waarzitwatin Rijksoverheid Waarzitwatin Rijksoverheid.</p> <p>Wij zien hierin geen verantwoordelijkheid voor de Provincie Zeeland, anders dan dat wij deze link zullen toevoegen aan onze informatiepagina op de website.</p>
<p>9. Hoe zit het met de actieve informatieplicht van Rijkswaterstaat naar de provincie over ZZS, nu en in het verleden?</p>	<p>Er zijn op landelijk niveau afspraken gemaakt dat de omgevingsdiensten en Rijkswaterstaat gezamenlijk optrekken in de aanpak van ZZS.</p>
<p>10. Vinden GS dat er landelijk/Europees genoeg ingezet wordt op deze problematiek?</p>	<p>Het is niet aan ons college om daar een standpunt over in te nemen. Op basis van recente wetenschappelijke kennis weten we dat PFAS schadelijker is dan we dachten. N.a.v. deze kennis is de EFSA recent een proces gestart met als doel normen aan te scherpen. Wij onderstrepen het belang hiervan.</p>
<p>11. Wat voor consequenties heeft dit dossier voor North Seaport? Is het beleid op het punt van PFAS/ZZS anders dan in de haven van Antwerpen? Welke invloed hebben wij daar als aandeelhouder op?</p>	<p>North Sea Port heeft geen bevoegdheden als het gaat om PFAS/ZZS. Dat is een zaak van overheden. Hierin is dus ook geen rol weggelegd voor de aandeelhouder. Verdere gevolgen voor North Sea Port als bedrijf zijn nu nog niet te overzien.</p>
<p>12. In het buitenland heeft 3M al flinke boetes gehad, is de situatie in de Schelde vergelijkbaar?</p>	<p>Eventuele boetes zijn een zaak voor de autoriteiten in België. Uit de media hebben wij vernomen dat er door de Vlaamse overheid diverse handhavingsacties zijn gestart bij 3M. Ook is bekend dat deze zaak onderwerp is van een parlementaire hoorcommissie (wat wij kennen als een parlementaire enquête). De komende maanden zal hierover meer duidelijk gaan worden.</p>
<p>13. Welke impact heeft dit op korte en op lange termijn voor de Westerschelde?</p>	<p>Over de impact kan op dit moment nog niets gezegd worden. Gedeputeerde Van der Velde heeft u in de commissie Ruimte van 17 september mondeling meegedeeld dat er – mede op uw verzoek – een informatie bijeenkomst georganiseerd zal worden met medewerking van</p>

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen D66 (Wouter Versluijs) over PFAS Agendapunt: 4	
	het RIVM, Ministerie I&W en een expert van de Universiteit Wageningen. Wij zullen het Ministerie kenbaar maken dat deze vraag verwacht kan worden bij de informatiebijeenkomst.
14. Kan er een toekomstbeeld worden geschetst van de Hedwigepolder als de ontpoldering wordt voortgezet?	Na afronding van het project, wordt het Hedwigegebied een onderdeel van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Hiermee wordt invulling gegeven aan een van de afspraken uit het Verdrag over de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde estuarium. Meer informatie: Grenspark Groot Saeftinghe - Grenspark Groot Saeftinghe (grenspark-groot-saeftinghe.eu)

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
<p>Vragen PRO (Robèrt Brunke) over PFAS</p> <p>Agendapunt: 4</p>	
<p>Inleiding: De provincie Zeeland zegt door de Vlamingen niet te zijn gekend in het verlenen van die vergunning en ook Rijkswaterstaat laat weten deze vergunning nooit gezien heeft. De Vlaamse minister spreekt dit echter tegen en beweert dat dit meerdere malen met Nederland is besproken, volgens haar door het ISC (Internationale Schelde Commissie) en dat haar informatie niet is doorgegeven aan Zeeland.</p>	
<p>Vraag: Wie spreekt hier de waarheid?</p>	<p>Waarschijnlijk is er sprake van misverstanden of miscommunicatie.</p>
<p>Vraag: Hoe kan in de toekomst voorkomen worden dat we bij een soortgelijk incident hetzelfde verhaal als in de inleiding geschetst weer gaan meemaken?</p>	<p>Wij constateren met u dat kennelijk is niet alle informatie op een goede manier bij de juiste partijen terecht gekomen. Wij hebben de Nederlandse minister gevraagd de coördinatie voor het vervolg voor haar rekening te nemen. Het maken van heldere procesafspraken tussen alle betrokken partijen om deze verwarring in de toekomst te voorkomen is wat ons betreft een belangrijk element in het vervolgtraject.</p>
<p>Inleiding: Nederland zet met 4 andere landen de eerste stap naar een PFAS verbod. Nederland, Denemarken, Noorwegen en Zweden zijn aangemeld bij het Europese Chemicaliën Agentschap om PFAS-stoffen in de Europese Unie te verbieden. ProZeeland vindt het hoogst opmerkelijk dat notabene een aangrenzend land (België) die eeuwigdurende vergunningen verstrekt hier zich niet bij aansluit.</p>	
<p>Vraag: Is GS bereid om eventueel samen met de minister of staatsecretaris druk uit te oefenen op België om zich bij de andere landen aan te sluiten voor een Europees PFAS verbod?</p>	<p>Dat is niet onze rol als college.</p>

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen PvdD (Trees Janssens) over PFAS Agendapunt: 4	
Verwijzing www.zeeland.nl/PFAS : 1. Op initiatief van Provincie Zeeland is een Informatieoverleg PFAS gestart. Provincie Noord-Brabant heeft ook de nodige problemen gehad met PFAS (o.a. Helmond en Moerdijk) maar wordt niet genoemd als betrokken organisatie. Is er ook overleg met Provincie Brabant?	In het regionaal overleg PFAS hebben we de partijen bij elkaar gebracht met verantwoordelijkheden en bevoegdheden ten aanzien van deze problematiek in de Westerschelde en het Kanaal Gent-Terneuzen. Provincie Noord-Brabant was om die reden niet in beeld.
Verwijzing Oosterweelproject: 2. Vanwege de bouw van een tunnel ten noorden van Antwerpen dreigt ernstig verontreinigde slib nabij de Nederlandse grens in de Westerschelde te worden gestort. De Vlaamse autoriteiten zijn van plan een vergunning te verlenen om het met PFAS-verontreinigde slib te storten op verschillende plekken in de Schelde. Tot en met 2 september kon hiertegen bezwaar worden gemaakt. Was GS hiervan op de hoogte en heeft Provincie Zeeland bezwaar gemaakt?	Van de RUD hebben we begrepen dat de vergunningaanvraag wel binnen is gekomen bij de RUD, maar dat hier niet op is gereageerd, omdat deze baggerwerken primair effect zouden hebben op de waterkwaliteit en daarmee een verantwoordelijkheid van RWS zijn.
3. Provincie Noord-Brabant heeft een werkafspraken met de twee Vlaamse provincies, om elkaar advies te vragen voor de gevallen waarin de provincies het bevoegd gezag zijn, bij nieuwe activiteiten binnen de 15 km van de landgrens voor BRZO-inrichtingen en 5 kilometer voor de overige inrichtingen waarvoor de Vlaamse grensprovincies het bevoegd gezag zijn. Heeft Provincie Zeeland ook een dergelijke werkafspraken? Zo nee, zijn er plannen dergelijke afspraken te maken?	Dergelijke werkafspraken vloeien voort uit de verdragen van Helsinki en Espoo. Provincie heeft deze taken bij de omgevingsdiensten belegd. We hebben op dit moment geen werkafspraken met de Vlaamse provincies. We zullen dit meenemen in onze contacten met de Vlaamse provincies.
4. Inmiddels is gebleken dat milieueffecten vaak verder reiken dan de bij vraag 3 genoemde zones van 15 en 5 kilometer. Bent u bereid om ook te kijken naar ontwikkelingen op grotere afstand van de grens? En bent u bereid een werkafspraken met de twee Vlaamse provincies op dit vlak te overwegen?	Ook op dit punt zullen we bezien welke afspraken welke afspraken wij kunnen maken met de Vlaamse buurprovincies. We gaan in overleg met de Vlaamse overheid en de RUD-Zeeland om te kijken hoe we op een goede manier met elkaar kunnen komen tot werkafspraken.

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen PvdD (Trees Janssens) over PFAS Agendapunt: 4	
5. Gaat u de vergunningen in Vlaanderen beter, actiever volgen en zo nodig zienswijzen dan wel bezwaar indienen? Zo nee, waarom niet?	Op dit moment hanteren we een risico-gedreven aanpak bij de beoordeling van adviesaanvragen. Daarbij wordt op dit moment alleen gekeken naar lucht en externe veiligheidsaspecten. In het licht van de recente ontwikkelingen gaan we deze afspraken herzien.
6. Bent u bereid om ook richting het Rijk de handen met Provincie Noord-Brabant ineen te slaan, om zo sterker op te kunnen komen voor het gezamenlijke belang van minimalisatie van vervuiling vanuit Vlaanderen? Zo nee, waarom niet?	De minister heeft aangegeven dat zij de vraag vanuit Zeeland goed heeft verstaan; de belangen vanuit Zeeland zijn haar bekend. Wel zullen we Brabant in het kader van goed nabuurschap informeren over de door ons genomen stappen in dit dossier

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
<p>Vragen SGP (leden Van Burg en Van de Velde) over PFAS</p> <p>Agendapunt: 4 PFAS Vervuiling Westerschelde</p>	
<p>1. Het RIVM rapport van april 2021 meldt zeer verhoogde concentraties PFAS in kanaal Gent - Terneuzen. Waar kan dat vandaan komen? Daar is toch geen link met de 3M fabriek in Antwerpen?</p>	<p>Wij hebben geen inzicht in mogelijke specifieke oorzaken van PFAS in het Kanaal Gent-Terneuzen. Wij delen uw inschatting dat dit niet vanuit 3M kan worden verklaard. Stoffen uit de stofgroep PFAS worden echter in veel producten en industrieën toegepast.</p>
<p>2. GS heeft inmiddels onderzoek in gang gezet (via de RUD) naar mogelijke andere legale en illegale PFAS / PFOS lozingen langs de Westerschelde en het kanaal Gent Terneuzen op Nederlands grondgebied. Zijn daar al resultaten van bekend? En hoe zit het op de Belgische deel van de Westerschelde, en het Kanaal van Gent naar Terneuzen?</p>	<p>Hier lijkt sprake van een misverstand. Directe lozingen in de Westerschelde en het Kanaal van Gent-Terneuzen zijn een verantwoordelijkheid van RWS en worden door ons niet onderzocht.</p> <p>Wij verlenen vergunningen voor indirecte lozingen (dus lozingen die indirect in oppervlaktewater terecht kunnen komen) van afvalwater. Bij tien Zeeuwse instellingen (6 bedrijven en 4 stortplaatsen) waarvoor wij bevoegd gezag zijn, hebben we een indicatief onderzoek laten uitvoeren naar het voorkomen van PFAS in het afvalwater.</p> <p>Uit deze resultaten is bij de onderzochte stortplaatsen (Koegorspolder, Nieuwdorp, Tuttelhoek, Hoosjesweg) en enkele bedrijven PFAS aangetoond in het afvalwater. Op zich is dit niet verrassend: gezien de brede toepassing van PFAS houdende producten in onze maatschappij vinden we PFAS stoffen overal terug in onze leefomgeving. De gevonden concentraties lijken relatief laag, en zeker niet in gehalten als bij de bedrijven zoals 3M die PFAS produceren. De aanwezigheid van PFAS in het afvalwater is voor ons college wel aanleiding voor een uitgebreider onderzoek om daar meer duidelijkheid over te krijgen.</p>

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
<p>Vragen SGP (leden Van Burg en Van de Velde) over PFAS</p> <p>Agendapunt: 4 PFAS Vervuiling Westerschelde</p>	
<p>3. In de recente berichtgeving is door GS gemeld dat er een 'ultimatum' aan Vlaanderen is gesteld. Graag vernemen wij hier inhoudelijk meer informatie over.</p>	<p>Ook hier lijkt sprake van een misverstand. Er is door ons college geen ultimatum aan Vlaanderen gesteld. Met onze brieven aan de twee ministeries is onze inzet juist om een constructieve manier in gesprek te komen met de verantwoordelijke en bevoegde instanties.</p>
<p>4. En wat zijn de consequenties voor Vlaanderen als dit 'ultimatum' niet wordt nagekomen?</p>	<p>Zoals gezegd is er geen sprake van een ultimatum.</p>
<p>Baggeren in de Westerschelde De Rijksoverheid heeft een tijdelijk handelingskader opgesteld voor het omgaan met PFAS, o.a. voor het omgaan met bagger waar PFAS in zit. Hierover schrijft de Rijksoverheid het volgende:</p> <p><i>"In de eerste plaats weten we nog niet waar en in welke hoeveelheden PFAS in de bodem en grondwater in Nederland voorkomen. Totdat we hier meer over weten is het tijdelijk handelingskader erop gericht om het verspreiden van PFAS van plekken met hoge concentraties naar plaatsen met lage concentraties te voorkomen."</i></p> <p>Zie https://www.rivm.nl/pfas/bodem/vragen-en-antwoorden-pfas-in-grond-en-bagger</p>	
<p>5. Nu blijkt uit recente publicaties dat de haven / rivierbodem in de buurt van 3M in Antwerpen zeer hoge concentraties PFAS kent. Ook daar wordt gebaggerd. Waar gaat die bagger naar toe? Wordt die elders in de Westerschelde / Scheldemonding / Noordzee gestort? Zo ja, hoe verhoudt zich dat dan met de regel dat het verspreiden van grond / bagger met hoge PFAS gehaltes naar gebieden met lagere concentraties voorkomen moet worden?</p>	<p>Vergunningen omtrent baggerwerkzaamheden zijn een bevoegdheid van Rijkswaterstaat. Gedeputeerde Van der Velde heeft u in de commissie Ruimte van 17 september mondeling meegedeeld dat er – mede op uw verzoek – een informatie bijeenkomst georganiseerd gaat worden met medewerking van het RIVM, Ministerie I&W en een expert van de Universiteit Wageningen. Wij zullen het Ministerie kenbaar maken dat deze vraag verwacht kan worden bij de informatiebijeenkomst.</p>

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
<p>Vragen SGP (leden Van Burg en Van de Velde) over PFAS</p> <p>Agendapunt: 4 PFAS Vervuiling Westerschelde</p>	
<p>6. En is er in de baggervergunningen t.b.v. het op diepte houden van de Westerschelde überhaupt rekening gehouden met de aanwezigheid van PFAS?</p>	<p>Zie antwoord op vraag 5</p>
<p>7. Zo nee, zijn deze vergunningen dan nog rechtsgeldig aangezien er blijkbaar voor het milieu en de volksgezondheid belangrijke aspecten niet zijn meegenomen in de vergunning verlening?</p>	<p>Zie antwoord op vraag 5</p>
<p>8. Zo ja, in welke vallen de huidige aangetroffen hoeveelheden PFAS (o.a. in de waterbodem bij 3M) binnen de baggervergunningen?</p>	<p>Zie antwoord op vraag 5</p>
<p>9. Wanneer wordt er uitsluitel verwacht of met PFAS vervuild water en slib, wat dan automatisch meekomt en de nu nog schone grond in ernstige mate zal vervuilen, in de Hedwigepolder mag worden toegelaten? Ook gezien het beginsel in de Wet Bodembescherming dat grond niet vuiler mag worden dan dat die nu is?</p>	<p>De effecten van PFAS op langere termijn en consequenties voor besluiten, plannen en projecten zijn nu nog niet te overzien. Het antwoord zal primair van het bevoegd gezag voor de waterkwaliteit moeten komen.</p> <p>Gedeputeerde Van der Velde heeft u in de commissie Ruimte van 17 september mondeling meegedeeld dat er – mede op uw verzoek – een informatie bijeenkomst georganiseerd gaat worden met medewerking van het RIVM, Ministerie I&W en een expert van de Universiteit Wageningen. Wij zullen het Ministerie kenbaar maken dat deze vraag verwacht kan worden bij de informatiebijeenkomst.</p>
<p>Zwin Het RIVM rapport uit april 2021 meldt ook metingen van verhoogde vervuiling verder in de Westerschelde, tot in de monding van de Westerschelde toe. Kan GS aangeven of de water wat via het Zwin van Vlaanderen op de Westerschelde geloosd wordt, gezuiverd wordt voordat het via het Spuikanaal het Zwin in komt? In de Internationale Milieueffectrapportage t.b.v. uitbreiding van het Zwin (publicatiedatum februari 2007, pag 36) wordt hierover</p>	

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
<p>Vragen SGP (leden Van Burg en Van de Velde) over PFAS</p> <p>Agendapunt: 4 PFAS Vervuiling Westerschelde</p>	
<p>gesproken met dat is niet verder uitgewerkt als projectonderwijs van de ontpoldering van het Zwin.</p>	
<p>10. Kan het zijn dat hier nog een niet uitgevoerde actie ligt (waterzuivering aanleggen) of kan deze aanvoer vanuit Vlaanderen geen oorzaak meer zijn van vervuiling van het water in de Westerschelde?</p>	<p>Er is geen sprake van een niet uitgevoerde actie. Tegelijkertijd met de uitvoering van de natuuruitbreiding het Zwin, heeft Vlaanderen de waterhuishouding in het gebied rondom het Zwin geregeld. Concreet betekent dit dat het water dat nu via het pompemaal in het Zwin komt, deels via de zuiveringsinstallatie van Knokke komt en deels uit de polder (via de pompboezem).</p>
<p>Voedselveiligheid en vervuiling in meer algemene zin</p> <p>In juni heeft GS gemeld (zie link hieronder) dat het RIVM verder onderzoek moet doen in opdracht van prov Zeeland naar de voedselveiligheid agv PFAS. De brief van het RIVM van 4 juni 2021 aan de Tweede Kamer is vrij helder over risico's voor de voedselveiligheid, maar niet specifiek over de Westerschelde:</p> <p>https://www.rivm.nl/pfas/te-veel-blootstelling-aan-pfas-in-nederland</p> <p>https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/128174/Concentratie-PFAS-in-Westerschelde-te-hoog-geen-zorgen-voor-zwemmers</p> <p>Dit terwijl het RIVM voor andere delen van Nederland wel grenswaarden vaststelt / adviseert m.b.t. voedselveiligheid en zwemveiligheid. Zie bijvoorbeeld https://www.rivm.nl/pfas/actueel/advies-risicogrenswaarden-voor-pfoa-pfos-en-genx-in-zwemwater-en-vis</p>	
<p>11. Wanneer worden die onderzoeksresultaten voor de Westerschelde verwacht?</p>	<p>Wij zullen het ministerie en het RIVM kenbaar maken dat deze vraag verwacht kan worden op de al eerder genoemde informatiebijeenkomst.</p>

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
<p>Vragen SGP (leden Van Burg en Van de Velde) over PFAS</p> <p>Agendapunt: 4 PFAS Vervuiling Westerschelde</p>	
<p>In de GS brief van 14 september 2010 (kenmerk 10028809) wordt m.b.t. de aanbevelingen uit het 'Voedselwebonderzoek Westerschelde' door GS het volgende aangegeven: "wij hebben in onze collegevergadering van 14 september 2010 kennisgenomen van de managementsamenvatting en zullen erop toezien dat de aanbevelingen op de geëigende plaatsen terechtkomen en ter hand genomen worden."</p>	
<p>12. Kunt u aangeven hoe deze aanbevelingen zijn uitgevoerd en hoe het toezicht hierop is geweest?</p>	<p>Uw vraag heeft betrekking op 2010. Het vraagt dossier onderzoek om antwoorden te geven op uw vraag. Dat was in dit korte tijdsbestek niet mogelijk.</p>
<p>13. Kunt u aangeven hoe zich dit vertaald heeft in een structureel overleg met de 'geëigende instanties' zoals bijvoorbeeld Rijkwaterstaat en instanties in Vlaanderen m.b.t. de metingen in en vervuiling van de Westerschelde en bijbehorende maatregelen?</p>	<p>Dat gebeurt in het regionaal bestuurlijk overleg over de kaderrichtlijn water (RBO) en via de Vlaams Nederlandse Schelde Commissie (VNSC).</p>
<p>14. Hoe kan het dan zijn, dat ondanks meerdere voorvallen op Belgisch grondgebied, bijvoorbeeld het internationale waarschuwingssysteem voor acute lozingen en vervuilingen voor De Schelde / Westerschelde niet werkt? Meermaals heeft GS in afgelopen maanden aangegeven nieuws 'via de media' te moeten vernemen. Hoe serieus is hier afgelopen jaren dan aan gewerkt? Wat moet er gebeuren om dit waarschuwingssysteem wel te laten werken en welke deadline wil GS hier aan stellen?</p>	<p>Er is hier geen sprake van acute lozingen, maar van structurele lozingen die niet onder het door u genoemde systeem vallen.</p>

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
<p>Vragen SGP (leden Van Burg en Van de Velde) over PFAS</p> <p>Agendapunt: 4 PFAS Vervuiling Westerschelde</p>	
<p>15. In algemene zin: welke rol ziet GS voor zich om de volksgezondheid in en rond de Westerschelde te borgen? Ook als het gaat om (lozings)vergunningen die verleend worden aan de Belgische kant van de grens, nu blijkt dat Nederland (en Zeeland) niet of nauwelijks betrokken zijn bij vergunningverlening van toch potentieel voor de volksgezondheid gevaarlijke activiteiten, vlak bij de grens?</p>	<p>Met onze brieven van 4 september jl. hebben wij aandacht gevraagd voor deze problematiek bij de verantwoordelijke en bevoegde gezagen.</p>

Vragen Commissie Ruimte 24 september 2021	Antwoorden
Vragen SP (Huib Ghijsen) over PFAS Agendapunt: 4	
Uit de bijlage (zie onderin document) blijkt dat verhoogde concentraties in de Westerschelde PFAS al een aantal jaren voorkomt en waarvan de Scheldec commissie op de hoogte was. Rijkswaterstaat, het bevoegde gezag voor wat betreft de waterkwaliteit, loopt achter met de controle daarop en het nemen van maatregelen. Het gebrek aan gezag bij de provincie Zeeland om in deze zaak te kunnen controleren, te sturen en maatregelen nemen, is zeer verontrustend. Vragen:	
1. GS geven aan weinig bevoegdheden te hebben in het lozen van giftige en vervuilende stoffen op de Zeeuwse wateren. Zijn GS het met de SP eens dat dit een onacceptabele situatie is?	De bevoegdheidsverdeling tussen verschillende overheden is een landelijke kwestie, die nu niet ter discussie staat. Overigens, gezien het internationale karakter is het juist voor de hand liggend dat het Rijk de coördinatie van deze problematiek voor zijn rekening neemt.
2. Waarom hebben GS nooit actie ondernomen om meer bevoegdheden en / of controle te krijgen op een zo belangrijke zaak?	Zie vraag 1
3. Welke stappen gaan GS nu ondernemen om als provinciaal gezag meer controlerende en sturende bevoegdheden te krijgen op het lozen van <i>alle</i> giftige - en vervuilende stoffen in de Schelde, de Westerschelde en het kanaal van Gent - Terneuzen?	Zie vraag 1